

Velikáni víry: Jozue a Káleb

Texty na tento týden

Ex 13,6.30–32; Joz 14,6–14; L 18,1–5; Joz 19,49–51; 2K 3,18; Ř 12,1.2

Základní verš

„Mějte v paměti ty, kteří vás vedli a kázali vám slovo Boží. Myslete na to, jak dovršili svůj život, a následujte je ve víře!“ (Žd 13,7)

Každý rodič dříve či později zjistí, že se jeho děti učí příkladem. Kolik rodičů se trápí tím, že děti napodobují jejich špatné vlastnosti místo těch dobrých. Bez ohledu na to, kolik nám je, je pro nás jednodušší dělat špatné věci než ty správné. Je to prostě součástí toho, co znamená být padlou bytostí. „Nepoznávám se ve svých skutcích; vždyť nedělám to, co chci, nýbrž to, co nenávidím“ (Ř 7,15). To zná asi každý z nás.

Od narození nás formuje síla příkladů. To základní se v životě naučíme pozorováním těch, kdo jsou nám nejbližší: chození, mluvení či vyjadřování emocí. Jako dospělým nám pomáhá mít vzory v duchovní oblasti. A i když nejsou dokonalé, můžeme obdivovat a napodobovat ty duchovní vlastnosti, které z nich udělaly velikány víry.

Tento týden se hlouběji podíváme na příklady dvou velikánů víry v knize Jozue. Jsou to Jozue a Káleb. Čím vynikali ve své generaci a jakou roli hráli v životě Božího lidu během jednoho z nejdůležitějších období dějin Izraele?

Osnova lekce

V osmé lekci našeho studia knihy Jozue se zaměříme na sílu duchovního příkladu a význam věrnosti a pokory, a to na základě životních příběhů dvou „velikánů víry“ – Jozua a Káleba. Uvidíme, že i když nejlepším a dokonalým příkladem pro naše životy může být jen Bůh, životní osudy těch, kteří se mu cele oddali, mohou být i pro nás velmi inspirativní a podnětné.

- Nu 13,6.30–32; Joz 14,6.14: Káleb – jeho neochvějná věrnost a odvaha (neděle)
- Joz 14,6–14; Nu 14,24: Káleb – jeho následování Hospodina (pondělí)
- Joz 15,16–19; Sd 1,13: Káleb – předávání víry další generaci (úterý)
- Joz 19,49–51: Jozue – pokorný a skromný hrdina (středa)
- Žd 12: „Hrdinové víry“ a proměňující pohled na Ježíše (čtvrtek)

VĚRNOST

⁶Judovci přistoupili v Gilgálu k Jozuovi a Kálebovi, synu Kenazejce Jefuna, mu řekl: „Ty znáš rozhodnutí, o němž mluvil Hospodin v Kádeš-barneji k Mojžíšovi, muži Božímu, ohledně mne a tebe.“ [...]

¹⁴Proto patří Chebrón až dodnes jako dědičný podíl Kálebovi, synu Kenazejce Jefuna, poněvadž se cele oddal Hospodinu, Bohu Izraele. (Joz 14,6.14)

³⁰Věřu že nevezdete do země kromě Káleba, syna Jefunova, a Jozua, syna Núnova, ačkoliv jsem pozvedl ruku k přísaze, že v ní budete přebývat. ³¹Ale vaše děti, o nichž jste tvrdili, že se stanou kořistí, do ní uvedu, takže poznají zemi, kterou jste zavrhlí. ³²Avšak vy, vaše mrtvá těla padnou na této poušti. (Nu 14,30–32)

Osobní studium

Přečti si Gn 36,15; Nu 13,6.30–32 a Joz 14,6.14. Kdo byl Káleb? Jaké bylo jeho místo v izraelském lidu?

Jméno Káleb pochází z hebrejského slova *kelev* („pes“), které se ve Starém zákoně vyskytuje vždy v negativním kontextu. Slovo *kelev* se však používá v mimobiblických pramenech k vyjádření odvahy, houževnatosti a věrnosti služebníka svému pánovi. Káleb měl právě tyto vlastnosti a během svého života projevoval neochvějnou věrnost Hospodinu.

Co vypovídá o Kálebovi skutečnost, že byl ochoten říci svůj názor, ačkoli většina vyzvědačů si myslela něco jiného a izraelský lid mu za to vyhrožoval smrtí? Viz Nu 14,6–10.21–25; Nu 26,65; Nu 32,12.

Zamysleme se nad těmito významnými izraelskými vůdci, současníky Jozua a Káleba: Šamúa, Šáfat, Jigál, Paltí, Gadíel, Gadí,

Amíel, Setúr, Nachbí a Geúel. Zní vám tato jména povědomě?

Pravděpodobně ne.

Proč? Protože jsou to jména dalších deseti vyzvědačů, které Mojžíš poslal prozkoumat Kenaan. Upadli v zapomnění, jejich jména nestála za to, abychom si je pamatovali. Zpráva, kterou přinesli, vyličila zaslíbenou zemi jako nedobytnou. Sami sebe vnímali jako kobylky v porovnání s obry, kteří obývali některé oblasti země. Jejich srdce se trásla strachem při pohledu na „nedobytné“ zdi opevněných kenaanských měst.

Káleb byl jedním z dvojice vyzvědačů, kteří přinesli z prohlídky Kenaanu pozitivní zprávy. Jako starší přebírá iniciativu a představuje další možnost – postoj víry. Byl ochoten nahlas říkat to, o čem věděl, že je správné. A to i přes odpor ostatních, dokonce tvář v tvář hrozící smrti: „Celá pospolitost však křičela, aby je ukamenovali“ (Nu 14,10).

Aplikace

Co uděláš, když se zdá, že většina lidí ve tvém okolí má nejen odlišný názor, ale dokonce trvají na něčem, co je v rozporu s tvým nejhlubším přesvědčením?

„NUŽE, DEJ MI TO POHOŘÍ..“

⁹Onoho dne se zavázal Mojžíš přísahou: „Ano, země, na níž stoupla tvá noha, bude navěky patřit tobě a tvým synům jako dědičný podíl, neboť ses cele oddal Hospodinu, mému Bohu.“ ¹⁰Nuže hle, Hospodin mě uchoval naživu, jak přislíbil. Čtyřicet pět let uplynulo od chvíle, co Hospodin takto promluvil k Mojžíšovi, když Izrael putoval pouští. A hle, je mi už osmdesát pět let. ¹¹Ale ještě dnes jsem právě tak silný jako tenkrát, když mě Mojžíš vyslal. Moje síla je dnes stejná, jako byla tehdy, abych bojoval a vycházel a vcházel. ¹²Nuže, dej mi to pohoří, o němž mluvil onoho dne Hospodin. Slyšel jsi přece v onen den, že jsou tam Anákovci a velká opevněná města. Snad bude Hospodin se mnou a podaří se mi podrobit si je, jak mluvil Hospodin. ¹³Jozue mu požehnal a přidělil Chebrón jako dědičný podíl Kálebovi, synu Jefunovu. (Joz 14,9–13)

Osobní studium

Přečti si Joz 14,6–14; Nu 14,24; Nu 32,12; Dt 1,36 a L 6,45. Jak bys popsal postoj Káleba a Jozua? Co znamená úplně následovat Hospodina?

Káleb nikdy nezapomněl na zaslíbení, které mu dal Hospodin prostřednictvím Mojžíše: že jej uvede do země, „do níž vstoupil“ (Nu 14,24). O čtyřicet let později hovoří o své vlastní zprávě o zemi jako o zprávě „podle nejlepšího svědomí“ (Joz 14,7). Jeho zpráva byla založena na jeho hlubokém přesvědčení, že s Božím vedením a s Boží pomocí budou Izraelci schopni dobýt a obsadit zaslíbenou zemi.

Deset vyzvědačů přineslo zprávy, které Izraelce vyděsily a vzaly jim víru. Káleb však projevil upřímnou důvěru a oddanost Hospodinovu zaslíbení. Hebrejské vyjádření, které doslova znamená: „já jsem se cele oddal Hospodinu“ (Joz 14,8), je pravděpodobně zkrácenou formou delší fráze: „mé srdce plně následovalo Hospodina“ nebo „naplnil jsem své srdce, abych kráčel za Hospodinem“. Na rozdíl od jiných, kteří kráčeli za ci-

zími bohy a nešli plně za Hospodinem, Káleb své srdce zcela zasvětil Hospodinu.

Tentýž výraz se později opakuje ještě dvakrát, čímž se zdůrazňuje Kálebova věrnost (Joz 14,9,14). To, co o sobě říká Káleb, je v souladu s tím, co o něm řekl Hospodin, tedy že „byl jiného ducha“ (Nu 14,24). Právě to odlišovalo Káleba od ostatních deseti špiónů. Celý život byl věrný. I ve věku osmdesáti pěti let byl stále příkladem toho, čeho může Hospodin dosáhnout prostřednictvím lidí, jejichž srdce jsou plně oddaná jemu a jeho věci.

Káleb chápal, že podíl území, které nakonec připadne do vlastnictví jednotlivých kmenů, bude přímo úměrný tomu, jak se spolehnou na Hospodinova zaslíbení a kolik země budou ochotni s vírou obsadit. I když mnohá prorocství se uskutečňují nezávisle na naší vůli (takzvaná sebenaplnující se prorocství), nemálo Božích zaslíbení závisí na naší víře. Vyžadují víru spojenou se skutky víry. Hebrejský výraz *úlaj* („snad“; Joz 14,12) může vyjadřovat i strach a pochybnost, ale obvykle označuje naději a očekávání, že se stane něco pozitivního (Gn 16,2; Nu 22,6,11; Nu 23,3).

Aplikace

Jaké „malé“ kompromisy nám mohou bránit v úplném následování Hospodina?

SÍLA PŘÍKLADU

¹⁶Káleb tenkrát prohlásil: „Kdo porazí Kirjat-sefer a dobude jej, tomu dám za manželku svou dceru Aksu.“ ¹⁷Dobyl jej Otniel, syn Kenazův, Kálebův bratr; dal mu tedy svou dceru Aksu za manželku. ¹⁸Když přišla, navedla jej, aby žádal jejího otce o pole. Sesedla z osla. Káleb se jí otázel: „Co si přeješ?“ ¹⁹Odpověděla: „Obdař mě požehnáním! Když jsi mě provdal do jižního suchopáru, dej mi také vodní zřídla.“ Dal jí tedy zřídla, horní a dolní. (Joz 15,16–19)

Osobní studium

Přečti si Joz 15,16–19; Sd 1,13 a Sd 3,7–11. Co nám tento příběh říká o síle příkladu? Jak se Kálebův postoj přenášel na mladou generaci?

V této pasáži Káleb nabízí svou dceru Aksu za manželku tomu, kdo porazí Kirjat-sefer. Otniel město obsadil a získal ruku Aksy. Tento příběh je důležitý, protože opět odhaluje Kálebovu odvahu, víru a připravenost čelit výzvám.

Ukazuje také, že další generace Izraelců následovala příklad velikánů víry, Káleba a Jozua. Když starší generace končí svou službu, nastupuje nová generace připravená čelit výzvám a pokračovat v naplňování Božího plánu s Izraelem.

Způsobem, který je podobný Kálebově prosbě adresované Jozuovi: „Dej mi to pohůří“, Aksa, povzbuzená svým manželem, projevuje stejnou víru a odhodlání, jaké projevila její otec. Svou odvahou Aksa pokračuje v linii Kálebova příkladu naplnění zaslíbení o obsazení země.

Zaslíbená země je Hospodinovým darem Izraeli. Izraelci si ji však musí přivlastnit tím, že si vírou a odvahou budou nárokovat Hospodinova zaslíbení. Odhodlání Aksi předznamenává vytrvalost těch žen v evangeliích, které se nenechaly zastrašit davem ani učedníky a nevzdaly se, dokud nepřijaly Ježíšovo požehnání pro sebe a své rodiny.

Přečti si podobenství o vdově a soudci (L 18,1–8). Jaké poučení si z něj můžeme vzít v kontextu dnešního úkolu?

Aplikace

Předávání pochodně víry další generaci je klíčové pro naplnění poslání, které nám Bůh svěřil. I tato mince má dvě strany. Na jedné straně jsou starší, kteří stojí před výzvou předat víru další generaci, a na druhé straně je otázka, jak a zda vůbec dáváme mladým příležitost převzít větší zodpovědnost v Božím díle. Jak můžeme mladé připravit a usnadnit jim převzetí zodpovědnosti za Boží dílo? V čem spočívá důležitost příkladu starších v tomto procesu?

SKROMNÝ HRDINA

⁴⁹Tak ukončili přidělování země do dědictví podle jednotlivých území. Jozuovi, synu Núnovu, dali Izraelci dědičný podíl mezi sebou. ⁵⁰Podle Hospodinova rozkazu dali mu město, které si vyžádal, totiž Timnat-serach v Efrajimském pohoří. Vybudoval město a usadil se v něm. ⁵¹Toto jsou dědičné podíly, které kněz Eleazar, Jozue, syn Núnův, a představitelé rodů přidělili losem izraelským pokolením v Šilu před Hospodinem u vchodu do stanu setkávání. A skončilo přidělování země. (Joz 19,49–51)

Osobní studium

Dlouhé seznamy názvů měst tvořících orientační body na hranicích území připadajících jednotlivým izraelským kmenům jsou ohraňovány zprávou o přidělení země dvěma hrdinům víry, prvním průzkumníkům Kenaanu: Kálebovi a Jozuovi. Káleb dostal své dědictví jako první, zatímco Jozue dostal dědictví jako poslední. Až do této chvíle Jozue rozdělával zemi jednotlivým kmenům Izraele. Nakonec nastal čas, aby izraelský lid dal Jozuovi dědictví, které mu náleželo.

Přečti si úvodní verše (Joz 19,49–51). Co se můžeme naučit ze skutečnosti, že tak významný vůdce Izraele, který rozdělával zemi ostatním, dostává svůj dědičný podíl jako poslední?

Město, které dostává Jozue, je Timnat-serach. Slovo Timnat pochází ze slovesa *mana*, jehož význam je „počítat“ nebo „přidělovat“, a znamená část nebo území. Druhé slovo může být odvozeno od hebrejského slovesa *serach* a znamená „přebytek“ nebo „zbytek“ (srov. Ex 26,12). Název Jozuova města lze tedy přeložit jako „To, co zbylo“ nebo „Zbýlá část“.

Název města, které si Jozue vybral z toho, co zbylo, svědčí o ušlechtilém charakteru druhého izraelského vůdce. Nejprve počkal, až všichni lidé dostanou svůj podíl. Kromě toho si Jozue nevybral za své dědictví jedno z hustě osídlených území země nebo nejvýznamnější či nejkrásnější město, ale skromné místo, nebo možná jeho ruiny, aby ho namáhavou prací znovu vybudoval (srov. s Joz 19,50).

Kromě toho se Timnat-serach nacházelo nedaleko Šíla, v blízkosti svatyně, což ukazuje na Jozuovy skutečné priority. Jeho srdce patřilo Hospodinu. Když se nově zrozený izraelský národ pod Jozuovým vedením dostal do zaslíbené země a s Boží pomocí přidělil každému kmeni a každé rodině náležité dědictví, určitě by nikdo nenamítal, kdyby Jozue požadoval něco honosnějšího. Ten se však spokojil s prostým životem a zaměřil se na to nejdůležitější. Byl ztělesněním modlitby, kterou později vyjádřil David: „O jedno jsem prosil Hospodina a jen o to budu usilovat: abych v domě Hospodinově směl bydlet po všechny dny, co živ budu, abych patřil na Hospodinovu vládnuost a zpytoval jeho vůli v chrámu“ (Ž 27,4).

Aplikace

Co se můžeš naučit z Jozuova postoje ke svému dědictví?

POHLED, KTERÝ PŘINÁŠÍ ZMĚNU

¹Proto i my, obklopeni takovým zástupem svědků, odhodme všecku přítěž i hřích, který se nás tak snadno přichytí, a vytrvejme v běhu, jak je nám uloženo, ²s pohledem upřeným na Ježíše, který vede naši víru od počátku až do cíle. Místo radosti, která se mu nabízela, podstoupil kříž, nedbaje na potupu; proto usedl po pravici Božího trůnu. (Žd 12,1,2)

¹Vybízím vás, bratři, pro Boží milosrdenství, abyste sami sebe přinášeli jako živou, svatou, Bohu milou oběť; to ať je vaše pravá bohoslužba. ²A nepřizpůsobujte se tomuto věku, nýbrž proměňujte se obnovou své mysli, abyste mohli rozpoznat, co je vůle Boží, co je dobré, Bohu milé a dokonalé. (Ř 12,1,2)

Osobní studium

Rozjímání o životním příkladu velkých hrdinů víry je nezbytné pro náš duchovní růst. Současně platí, že našim největším příkladem je Ježíš Kristus, jeho život a učení. Jak nás mění pohled upřený na Ježíšův život? Viz Žd 12,1,2; 2K 3,18.

Italský neurovědec Marco Iacoboni působící v Kalifornské univerzitě v Los Angeles patří mezi ty, kteří zkoumají funkci takzvaných „zrcadlových neuronů“. Tyto malé buněčné okruhy se aktivují nejen tehdy, když člověk (nebo zvíře) vykonává určitou činnost – jako například pohyb, projev emocí –, ale i když jen pozorujeme, jak někdo jiný takovou činnost vykonává. Aktivita těchto neuronů snižuje rozdíl mezi viděním a jednáním.

Ellen G. Whiteová hovoří o důležitosti pozorování Ježíšova charakteru: „Pohledem na Pána Ježíše získáváme jasnější a zřetelnější představu o Bohu: Pohledem na Pána Ježíše se měníme. Součástí naší povahy se stane přívětivost a láska. Získáme povahu,

kteřá se bude podobat Božímu charakteru. Čím více se podobáme Kristu, tím více roste naše schopnost poznávat Boha. Čím více poznáváme Boží slovo, tím více jsme schopni přijímat bohatství poznání a věčné moudrosti.“ (COL 355; PM 284)

Přečti si text Ř 12,1,2. Které dva procesy působí v našem životě proti sobě? Jak si můžeme být jisti, že dáváme prostor tomu správnému?

V souhrnné kapitole svého listu Římanům apoštol Pavel hovoří o dvou protichůdných silách, které se snaží utvářet náš život. Na jedné straně se na nás okolní svět svými různými vlivy snaží působit každý den. Jedná se o působení zvenčí dovnitř.

Duch svatý působí proti takovým vlivům. Dělá to tak, že nás proměňuje zevnitř směrem ven. Děje se to podobným způsobem, jakým se housenka mění v nádherného motýla. Aby tento proces mohl proběhnout, musíme se odevzdat Bohu a prosit ho, aby pokračoval v dobrém díle, které v nás začal (Fm 1,6). Musíme se vědomě rozhodnout, že chceme kráčet v Duchu.

Aplikace

Když přemýšlíš o Ježíšově životě a charakteru, ve které konkrétní oblasti tvého života cítíš, že tě Duch svatý vede k odevzdání se a změně? Jak si můžeš tento týden vytvořit prostor pro hlubší pochopení Krista – prostřednictvím modlitby, Písma nebo služby – aby se v tobě mohla co nejvíce formovat jeho podoba?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si první část 48. kapitoly „Konečně doma“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 510–520; NUD 245–249).

„Káleb uvěřil Božímu zaslíbení, že Hospodin dá svému lidu do vlastnictví Kanaan. Trpělivě snášel dlouhé putování po poušti a sdílel spolu s lidem zklamání a tíhu viny. Přesto si nikdy nestěžoval, nýbrž vyvyšoval Boží milosrdenství, které ho chránilo na poušti, když jeho spolubratři umírali. Nežádal pro sebe území, které už bylo dobyté, ale vybral si místo, o němž si zvědové více než o kterémkoli jiném mysleli, že je nedobytné. Statečný starý válečník chtěl dát lidu příklad, který poctí Boha a povzbudí kmeny, aby si podmanily zemi, kterou jejich otcové považovali za nedobytnou.“ (PP 512.513; NUD 246)

„Byla to Kálebova víra v Boha, která mu dodala odvahu, chránila ho před strachem z lidí a umožnila mu postavit se směle a neochvějně na obranu práva. Spoléháním se na stejnou moc – na Velitele nebeských armád –, může každý skutečný voják kříže získat sílu a odvahu překonat překážky.“ (RH, 30. 5. 1912)

Otázky k rozhovoru

1. *Diskutujte o síle tlaku vrstevníků a o odvaze, kterou vyžaduje ozvat se, když ostatní mlčí. Jaká je úloha odvahy při praktikování naší víry? A pokud si stojíme za tím, co považujeme za správné, jak přitom nebýt neslušný a hrubý?*
2. *Podělte se ve své třídě o několik příkladů víry z vaší církve nebo vašeho sborového společenství, které formovaly váš život a charakter. Které vlastnosti vašich vzorů se vyplatí následovat?*
3. *Zamyslete se nad vlivem médií na náš život. Jak se můžeme vyhnout jejich negativním účinkům, a zároveň využít jejich potenciálu pro dobré účely?*
4. *Uvažujte o Jozuově pokoře a o jeho touze žít blízko svatyně. V čem je pro vás jeho postoj příkladem?*